

Дроботенко В. Ю., кафедра української мови Київського університету імені Бориса Грінченка

МОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Нова українська школа сьогодні успішно реалізує у навчальних програмах і навчальному матеріалі міжкультурний компонент. У першу чергу, це пов'язано із забезпеченням сучасною школою як різнобічного розвитку школяра як цілісної особистості в духовному, інтелектуальному, емоційному, фізичному, моральному і психічному проявах, так і формуванням необхідних компетентностей, навичок XXI століття, необхідних кожній людині для її успішної життєдіяльності в сучасному світі.

Комунікативна компетенція є невід'ємною умовою комунікативної взаємодії. Така компетенція складається, по-перше, із знань власне символічної системи, у межах якої відбувається комунікація, і, по-друге, із знань про устрій зовнішнього світу.

Тема є актуальною, зважаючи на одне з важливих завдань учителя – розвиток у школярів здатності до співпраці, діалогу, навичок міжкультурної комунікації, формування мовної особистості, яка готова до реального, продуктивного спілкування з представниками інших культур на різних рівнях і в різних сферах життя, насамперед необхідним є вербальне забезпечення міжкультурної комунікації.

Ми поділяємо думку В. М. Манакіна щодо визначення міжкультурної комунікації та її завдань. Під міжкультурною комунікацією розуміємо науку, яка «вивчає особливості вербального та невербального спілкування людей, що належать до різних національних та лінгвокультурних спільнот...Завданням міжкультурної комунікації є формування міжкультурної компетентності, необхідних знань про різні народи та культури з метою уникнення міжетнічних і

міжкультурних конфліктів та встановлення комфортних умов спілкування в різних сферах та життєвих ситуаціях» [2].

Мова – головний виразник самобутності культури – водночас є й головним посередником у міжкультурному комунікаційному процесі [1]

Добре, якщо мовці вміють не тільки говорити іноземною, але й дотримуватися культурних норм, прийнятних у носіїв цієї мови, знати культурний компонент значення слова, реалії чужої культури [3].

Фразеологія (у широкому розумінні цього слова) є одним із найважливіших засобів сприйняття мовної картини світу носіями певної мови, а отже, дозволяє заглибитися в іншу систему цінностей і життєвих орієнтирів та інтегрувати її у власну картину світу. Мовні картини світу різних народів ґрунтуються, у першу чергу, на особливостях їхніх культур. Таким чином, носії різних мов по-різному віддзеркалюють своє сприйняття світу, свої думки та почуття через фразеологізми, прислів'я, приказки, які надають мові культурно-специфічний характер.

Розуміння фразеології інших мов сприяє ефективній комунікації, обміну культурними знаннями, а також формуванню певного світобачення. Наша об'єктивна дійсність зумовлює і тематичні групи наших фразеологізмів, бо саме через мовні засоби фразеології того чи іншого народу можна зрозуміти ставлення цього народу до непроханих гостей, до дітей, до Бога, стосунки між людьми тощо.

Зважаючи на те, що у фразотворенні істотну роль відіграє людський чинник, більшість фразеологізмів пов'язана з людиною, її різноманітними сферами діяльності, із соціумом, із його проблемами, раніше ми ввели до наукового обігу термін «соціофраземіка» у межах соціальної фразеології. Натомість можна розглядати і політичну, і мистецьку, і правову, і гендерну фразеологію тощо. Отже, ми запропонували класифікувати фразеологію за порушеною у фразеологізмах змістовою проблемою. У свою чергу, соціофраземіку можемо розглядати в кількох концептосферах, зокрема щодо освіти, особистого життя, духовності / релігії, роботи тощо.

Незалежно від місця проживання, від визнання певної культури людина

завжди відчувала потребу у Богові, що підтверджують численні фразеологізми, прислів'я, приказки. Під час дослідження теофраземіки в іспанській та українській мовах можна виявити схожі за семантикою та структурою фразеологізми. Аналізовані приклади теофраземіки різноструктурних мов засвідчують різні смислові навантаження, так звані семантичні поля, концепту «Бог», проте найчастіше Бог постає як суддя, захисник, рятівник Всесвіту і людства. Це фіксують такі вислови (ісп. – укр.) : *A quien se aventura, Dios le ayuda* («Хто ризикує, тому Бог допомагає») – *Богу молися, починай не бійся*); *A quien habló, Dios le oyó* («Почує Бог того, хто просить») // *Dios da de comer al que gana para almorzar* («Бог дає тому, хто цього потребує») – *Кому Бог допоможе, той усю трудність переможе*; *Al salvo, Dios le salva* («Береженого Бог береже») – *Береженого Бог береже, а козака шабля стереже*; *Dios aprieta pero no ahorca* (Бог стискає, але не вішає) – *Усі ми під Богом ходимо, Усе в руках Божих*; *El hombre propone y Dios dispone* – *Man proposes but God disposes* (Людина припускає, а Бог дає) – *Крути не крути, а буде так як Бог дасть* // *Чоловік мислить, а Бог радить* // *Чоловік крутить, а Бог розкручує* // *Чоловік стріляє, а Бог кулі носить*.

Отже, сформована мовна компетентність дозволить досконало висловлюватися й уважно чути, розуміти специфічні смисли, які виражають та інтерпретують учасники міжкультурної комунікації, особливо у наш час, коли динамізується спілкування людей різних національних та лінгвокультурних спільнот.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грушевицкая Т.Г., Попков В.Д., Садохин А.П. Основы межкультурной коммуникации. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2002. – 352 с.
2. Манакин В.М. Мова і міжкультурна комунікація – 288 стор.
3. Сайтимова Т. Н. Роль межкультурной коммуникации в процессе преподавания иностранных языков на современном этапе// Концепт. –2014. –

Спецвыпуск № 08. – ART14603. –0,36п.л. – URL: <http://e-koncept.ru/2014/14603.htm>. – Гос. рег. эл № ФС 77-49965. – ISSN 2304-120X.